MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Afganistan, Pakistan

Tematyka

Program poświęcony jest politycznym realiom funkcjonowania Afganistanu oraz Pakistanu ze szczególnym uwzględnieniem relacji międzypaństwowych i stosunków międzynarodowych w regionie. Program może być wykorzystany przy okazji omawiania kwestii związanych ze stosunkami międzynarodowymi w Azji.

!

Wykorzystaj w przygotowaniu swoich wykładów lub lekcji szkolnych poniższe propozycje oraz program:

- cały odcinek: https://youtu.be/O2aq5mTP9CI
- zwiastun programu: https://youtu.be/o3C65oJ9FdA

Zagadnienia wstępne

1. Proponuje się rozpoczęcie bloku zajęć od studiowania mapy regionu Azji Centralnej ze szczególnym uwzględnieniem Afganistanu, Pakistanu, Indii, Iranu, Chin. Użyteczna może okazać się mapa, na której zaznaczone jest występowanie grup etnicznych np. Pasztunów, Beludżów.
2. Zainicjowanie swobodnej dyskusji na temat intuicyjnych skojarzeń dotyczących Afganistanu oraz Pakistanu.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Afganistan, Pakistan

Część 1/3:

Afganistan i Pakistan w nowej sytuacji

[1]

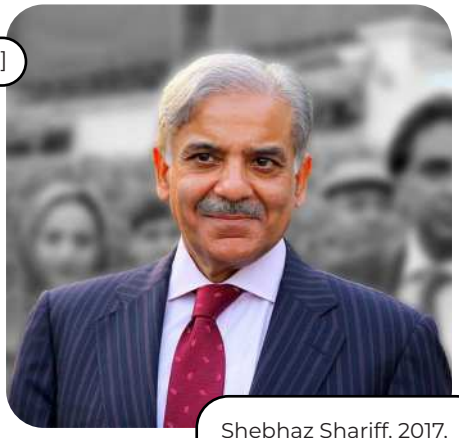
Imran Khan w meczu Indie vs Pakistan 1985

Emisja pierwszej części programu: **(0:00–16:19)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Obok znajduje się klatka z filmiku przedstawiającego mecz krykieta z 1985 roku. Ukazany na niej jest wybitny pakistański zawodnik, późniejszy znany pakistański polityk. Kto to i jakie funkcje pełnił?
2. Słowa Shaha Mehmooda Qureshiego (Ministra Spraw Zagranicznych Pakistanu) „płaciliśmy cenę za znajdowanie się w jakimś obozie" charakteryzujące ocenę przeszłej polityki zagranicznej Pakistanu mówią o obecnym, nowym podejściu. Jakie to podejście i jak może się przełożyć na konkretne działania na arenie międzynarodowej?
3. Dlaczego państwa takie jak Pakistan i inne państwa Azji Centralnej nie zajmują promowanej przez zachód postawy proukraińskiej?

[2]

Shebhaz Shariff, 2017, aut. CM Shebhaz

4. Dlaczego w Pakistanie widać zniechęcenie w stosunku do Stanów Zjednoczonych? Co w polityce amerykańskiej rozczarowało Pakistańczyków?
5. W kwietniu 2022 roku doszło do nagłej zmiany u steru władzy w Pakistanie. Imran Khan został zastąpiony przez polityka przedstawionego na zdjęciu. Kto to i jak przejęcie przez niego władzy może potencjalnie przełożyć się na stosunki Pakistanu z USA?

6. Który kraj jest najpoważniejszym inwestorem i partnerem gospodarczym Pakistanu?
7. Na czym polega dylemat Pakistanu jeżeli chodzi o opowiedzenie się po konkretnej stronie rywalizacji zachodnio-rosyjskiej, amerykańsko-chińskiej?
8. Dlaczego w regionach pasztuńskich istnieje silny resentyment antyamerykański?
9. Jak obecne amerykańskie podejście do Indii (pragnienie wciągnięcia Indii do prozachodniej sfery wpływów) ma się do tego jaki Stany Zjednoczone mają potencjał oddziaływania na Pakistan? Na czym polega dylemat amerykański?
10. Na czym polega koncepcja „Sznura Pereł" oraz kto jest głównym przeciwnikiem materializowania się tej koncepcji?
11. Jak pojawienie się Talibów u steru rządów w Afganistanie wpływa na postawę i pozycję międzynarodową Afganistanu?
12. Jak można interpretować „propokojowe" (interpretowane jako proukraińskie) apele Talibów w odniesieniu do wojny rosyjsko-ukraińskiej? Jak to wpasowuje się w ich koncepcję polityki zagranicznej?

Część 2/3:

Kto z kim i dlaczego

Emisja drugiej części programu: **(16:20–31:36)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Na grafice obok przedstawiona jest granica pomiędzy Pakistanem a Afganistanem (na czerwono). Jak nazywała się ta linia podziału? Czy ma ona naturalny przebieg? Jak taki arbitralny, zakorzeniony w czasach kolonialnych, podział wpływa na obecne relacje dwóch krajów?

[3]

Linia Duranda, granica afgańsko-pakistańska, aut. Weaveravel

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Afganistan, Pakistan

2. Gdzie zamieszkują Pasztuni?
3. Grafika obok przedstawia flagę tzw. Pasztunistanu? Z jakich terytoriów miałby się składać? Jakie jest podejście do tej koncepcji w Pakistanie?
4. Jakie znaczenie dla polityki w Pakistanie ma funkcjonowanie grup militarnych takich jak na przykład Tehreek-e-Taliban Pakistan, mających powiązania z Afganistanem?
5. Które tereny są największym problemem z punktu widzenia bezpieczeństwa wewnętrznego Pakistanu?
6. Jak istnienie państwa funkcjonującego chaotycznie (quasi upadłego) takiego jak Afganistan obecnie przekłada się na sytuację wewnętrzną w Pakistanie?
7. Jaki jest potencjał oddziaływania Talibów afgańskich na Talibów pakistańskich? Czy stosunki pomiędzy jednymi i drugimi są dobre? Jak to przekłada się na sytuację w Pakistanie?
8. Jak kwestie Kaszmiru determinuje stosunki pomiędzy trzema graczami w regionie: Pakistanem, Indiami i Chinami?

[4]

Nieoficjalna flaga Pasztunistanu w l. 1948-1986, aut. J. Olle/Editor at Large

[5]

Korytarz inwestycyjny chińsko-pakistański, 2019, aut. Legrenblois

9. Jakie jest i było stanowisko Chin odnośnie konfliktu pakistańsko-indyjskiego o Kaszmir?
10. Jak kwestia Kaszmiru wpasowuje się w globalną rozgrywkę o wpływy w sytuacji, w której USA starają się wciągnąć Indie do swej sfery wpływów?
11. Grafika poniżej przedstawia tzw. China Pakistan economic corridor? Co to jest? Czy współpraca ta ma potencjał i znaczenie w regionie?

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Afganistan, Pakistan

Część 3/3:
Nie tylko surowce

Emisja trzeciej części programu: **(31:37–48:30)**

Zagadnienia do dyskusji i pytania:

1. Kiedy w okresie zimnej wojny dochodziło do sytuacji, gdy Pakistan wspierał Afganistan?
2. Z czego, w okresie zimnej wojny, wynikała proamerykańska postawa w Pakistanie?
3. Jakie są motywacje Rosji jeżeli chodzi o chęć zacieśniania współpracy z Pakistanem? Jakie są realne możliwości takiego działania? Czy Rosja jest realnie ważnym graczem w tamtym regionie?
4. Jaki jest gospodarczy potencjał Pakistanu?
5. Czy istnieje możliwość, że Rosja, poprzez bliską współpracę z Pakistanem, uzyska dostęp do Zatoki Omańskiej?
6. Jakie znaczenie może mieć rurociąg Pakistan Gas Stream? Czy realna jest jego realizacja? Jakie są problemy związane z jego wybudowaniem?
7. Jaki jest potencjał do oddziaływania Rosji w regionie Azji Centralnej? Czy Rosja ma szanse na realne oddziaływanie? Jak się ma do tego pozycja i aspiracje Chin?
8. Jaki jest problem tożsamościowy Pakistanu? Czy bliżej im do Indii czy do Afganistanu i Iranu?

Podsumowanie

1. Słownik postaci i terminów:

Imran Khan – pakistański polityk i legenda krykieta, będącego w Pakistanie bardzo popularnym sportem. Kariera sportowa Khana trwała od początku lat 70-tych do 1992 roku, kiedy to jako kapitan pakistańskiej drużyny osiągnął największy sukces – zdobycie Pucharu Świata. Kilka lat później rozpoczął karierę polityczną zakładając partię Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI), z której ramienia był wielokrotnie wybierany do parlamentu, a po bardzo znaczącym zwycięstwie wyborczym swej partii w 2018 roku został premierem Pakistanu. W 2022 roku w wyniku kryzysu konstytucyjnego został odwołany ze stanowiska premiera.

Shah Mehmood Qureshi – Minister Spraw Zagranicznych Pakistanu w latach 2008–2011 oraz 2018–2022.

Shehbaz Sharif – pakistański polityk związany z partią Pakistańska Liga Muzułmańska. Od 2022 roku pełni funkcję premiera. Jest młodszym bratem czterokrotnego premiera Pakistanu – Nawza Sharifa.

Pasztuni – grupa etniczna zamieszkująca głównie tereny Afganistanu (około 16 milionów) oraz Pakistanu (około 37 milionów). Pomimo, że Pasztunów mieszka więcej w Pakistanie niż Afganistanie, to ze względu na różnicę w liczbie ludności obydwu krajów to właśnie w Pakistanie stanowią oni bardzo znaczącą grupę ludnościową. Zdecydowana większość Pasztunów jest muzułmanami odłamu sunnickiego. Istnieje język pasztuński, który jest, ze względu na bardzo duży procentowy udział Pasztunów wśród mieszkańców Afganistanu, jednym z dwóch języków urzędowych Afganistanu.

Sznur Pereł – opisuje w geopolityce sieć połączeń o zróżnicowanym charakterze (zarówno ekonomicznych, jak i polityczno-militarnych) rozciągających wpływy chińskie w głąb Azji i sięgających Afryki. Indie traktują ją jako zagrożenie dla własnego bezpieczeństwa.

Talibowie – powstałe w 1994 roku w Afganistanie fundamentalistyczne ugrupowanie muzułmańskie (sunnickie). Sprawowali rządy w Afganistanie w drugiej połowie lat 90-tych XX wieku (do 2002 roku) oraz ponownie od 2021 roku.

Linia Duranda – linia stanowiąca granicę pomiędzy Afganistanem a Pakistanem. Linia została wyznaczona w 1893 roku przez Sir Mortimera Duranda (Sekretarza Spraw Zagranicznych w rządzie Indii Brytyjskich) aby oddzielić brytyjskie posiadłości w Indiach od Afganistanu.

Pasztunistan – nazwa historycznego regionu zlokalizowanego na terytorium południowego Afganistanu i północno-zachodniego Pakistanu zamieszkałego przez osoby pochodzenia pasztuńskiego. Nazwa ta odnosi się również do ewentualnego państwa, którego powstanie jest postulowane przez nacjonalistów pasztuńskich.

Kaszmir – region znajdujący się na pograniczu indyjsko-pakistańskim. Od 1948 roku Kaszmir podzielony jest na część indyjską (południową) oraz pakistańską (północną).

China Pakistan economic corridor – projekt zakładający stworzenie sieci chińskich inwestycji infrastrukturalnych na terenie Pakistanu. Elementem planu jest również zapewnienie Chinom korytarza dostaw surowców energetycznych z regionu Bliskiego Wschodu.

2. Cele dydaktyczne:

- rozszerzenie poziomu wiedzy dotyczącej współczesnej pozycji dwóch znaczących państw w Azji Centralnej. (odniesienie do PRK P6S_WG)
- zaznajomienie z charakterem współczesnych relacji pomiędzy Afganistanem a Pakistanem oraz pomiędzy tymi państwami a sąsiadami (odniesienie do PRK P6S_WG)
- uświadomienie jakie znaczenie dla regionalnej polityki mają skomplikowane relacje pakistańsko-afgańskie (odniesienie do PRK P6S_WK)
- wyposażenie w umiejętności analityczne dotyczące polityki międzynarodowej w Azji Centralnej (odniesienie do PRK P6S_UW)

3. Zalecana literatura:

A. Głogowski, *Pakistan. Historia i współczesność*, Wydawnictwo Księgarnia Akademicka 2011

A. Głogowski, *Nowy Jedwabny Szlak – Geopolityczne znaczenie współpracu Pekinu z Islamabadem*, Przegląd Geopolityczny, 2016 tom 16, ss. 15-25

A. Głogowski, *Af-Pak. Znaczenie zachodniego pogranicza pakistańsko-afgańskiego dla bezpieczeństwa regionalnego w latach 1947-2011*, Societas 2012

M. Krzyżanowski, *Paradoks suwerenności. Jak upadał Afganistan*, Więź LXVII/2021, ss.140-149

M. Krzyżanowski, *Niestabilność Afganistanu – perspektywy i wpływ na bezpieczeństwo państw Azji Centralnej*, artykuł dostępny na academia.edu

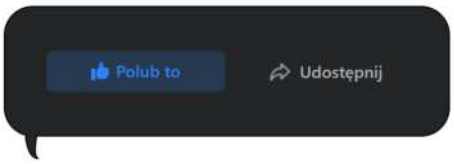
A. Shayeq Qassem and H.M. Durand, *Pak-Afghan Relations: The Durand Line Issue*, Policy Perspectives, Vol. 5, No. 2, April 2008, pp.87-102.

Z. Iqbal Yousafzai, *The Troubled Triangle. US-Pakistan Relations under the Taliban's Shadow*, Routledge 2022

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

Odcinek 14: Afganistan, Pakistan

Korzystając z materiałów, nie zapomnij o subskrypcji kanału „**Historia dzieje się!**” na Youtube:
https://www.youtube.com/@historiadziejesie2380
(obok przycisku „subskrybuj” naciśnij też dzwoneczek, by dostawać informacje o nowych odcinkach)

Prosimy – zalajkuj profil Facebookowy „**Historia dzieje się!**” i daj znać innym, jeśli program Ci się podobał (udostępnij):
https://www.facebook.com/Historiadziejesie

Materiały dydaktyczne opracował: dr Konrad Oświecimski
Opracowanie graficzne: Joanna Zawadzka

Publikacja sfinansowana ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/537149/2021/2022, kwota finansowania 873 080 zł (całkowita wartość projektu).

zespół kierujący projektu:
dr Paweł Nowakowski
dr Łukasz Burkiewicz
dr Konrad Oświecimski
mgr Tomasz Konturek

Fundacja Ignatianum

Wykorzystane materiały ilustracyjne:

[1] Imran Khan w meczu Indie vs Pakistan 1985, źródło: YT/Cricket Clock, https://www.youtube.com/watch?v=QG8x2g-TrbuU (fair use) str. 2

[2] Shebhaz Shariff, 2017, aut. CM Shebhaz, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:CM_Shehbaz_(36311364412).jpg (lic. CC Attribution 2.0 Generic) str. 2

[3] Linia Duranda, granica afgańsko-pakistańska, aut. Weaveravel, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Afghanistan-Pakistan_border.png (lic. CC Attribution-Share Alike 4.0 International) str. 3

[4] Nieoficjalna flaga Pasztunistanu w l. 1948-1986, aut. J. Olle/ Editor at Large, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Af_pakht3.svg (lic. CC Attribution-Share Alike 3.0 Unported) str. 4

[5] Korytarz inwestycyjny chińsko-pakistański, 2019, aut. Legrenblois, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Corridorcpec.jpg (lic. CC Attribution-Share Alike 4.0 International) str. 4